Regio West-Brabant
Actieprogramma 2019-2023

ONTWERP

RWB REGIO WEST-BRABANT

Werken aan een krachtige regio

RWB REGIO WEST-BRABANT

Regio West-Brabant

gemeente Alphen Chaam

Gemeente Altena

gemeente Baarle-Nassau

Gemeente Bergen op Zoom

Gemeente Breda

Gemeente Drimmelen de blauwgroene gemeente

ETTEN LEUR

Gemeente Geertruidenberg

Gemeente Halderberge

gemeente Moerdijk

gemeente Oosterhout

Gemeente Roosendaal

Gemeente Rucphen

gemeente Steenbergen

gemeente Tholen

Gemeente Woensdrecht

Gemeente Zundert

Ingrediënten

1. Van Strategie naar Actieprogramma RWB 6
1.1 INLEIDING 6
1.2 ACTIEPROGRAMMA REGIO WEST-BRABANT 2019-2023 6

2. Ambitie en strategie Regio West-Brabant 8
2.1 MISSIE 8
2.2 VISIE 9
2.3 ECONOMISCHE AGENDA WEST-BRABANT 9
2.4 STRATEGIE 9

3. Urgentie vanuit economische agenda West-Brabant 10
3.1 RANDVOORWAARDEN 11
3.2 UITVOERING 11

4. Actieprogramma Regio West-Brabant 12
4.1 TOEGEVOEGDE WAARDE RWB 13
4.2 RUIMTE OM FLEXIBEL TE ACTEREN 13
4.3 REGIONALE EN LOKALE INZET 13

Overzicht Opgaven-Actiematrix 14
Opgaven-Actiematrix Economie 15
Opgaven-Actiematrix Arbeidsmarkt 20
Opgaven-Actiematrix Mobiliteit 24
Opgaven-Actiematrix Ruimte 31

5. Onderbouwing actieprogramma 36
5.1 ACTIEPROGRAMMA ECONOMIE 36
5.1.1 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN ECONOMIE? 36
5.1.2 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE ECONOMIE 37
5.2 ACTIEPROGRAMMA ARBEIDSMARKT 39
5.2.1 CONTEXT ARBEIDSMARKT 39
5.2.2 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN DE ARBEIDSMARKT? 39
5.2.3 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE ARBEIDSMARKT 40

5.3 ACTIEPROGRAMMA MOBILITEIT 43
5.3.1 CONTEXT MOBILITEIT 43
5.3.2 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN MOBILITEIT? 43
5.3.3 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE MOBILITEIT 44
5.4 ACTIEPROGRAMMA RUIMTE 48
5.4.1 CONTEXT RUIMTE 48
5.4.2 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN RUIMTE? 48
5.4.3 ACTIES REGIO MIDDEN-BRABANT VOOR DE RUIMTE 50

Dirck
Jupiter

1. Van strategie naar actieprogramma Regio West-Brabant

1.1 INLEIDING

De focus van de bestuurlijke samenwerking van de 17 gemeenten van Regio West-Brabant (RWB) ligt op het versterken van het economisch vestigingsklimaat.

We stellen in dit Actieprogramma RWB 2019-2023 doelen voor de komende vijf jaar. Samen te vatten als: “**Werken aan een krachtige regio**”. Hierbij gaat het om de opgaven waar de overheid voor verantwoordelijk is. Daarbij is de Economische Agenda West-Brabant van de Economic Board West-Brabant (EBWB) voor ons een belangrijk vertrekpunt.

1.2 ACTIEPROGRAMMA REGIO WEST-BRABANT 2019-2023

In dit Actieprogramma RWB 2019-2023 komen de bijdragen die de gezamenlijke gemeenten leveren aan de ambities van de Board én aan de aanvullende regionale overheidsagenda, samen (zie figuur 1). De afgelopen periode is dit Actieprogramma RWB 2019-2023 door de commissies van advies voor Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte, het strategisch beraad en het algemeen bestuur verder uitgewerkt en aangescherpt.

We leggen met dit programma een goede basis om de West-Brabantse economie verder te brengen.

Jaarlijks geeft de begroting concreet invulling aan het actieprogramma. Zo blijft het Actieprogramma RWB 2019-2023 op de veranderende omgeving aansluiten.

We wensen u veel leesplezier en inspiratie.

Strategisch beraad Regio West-Brabant

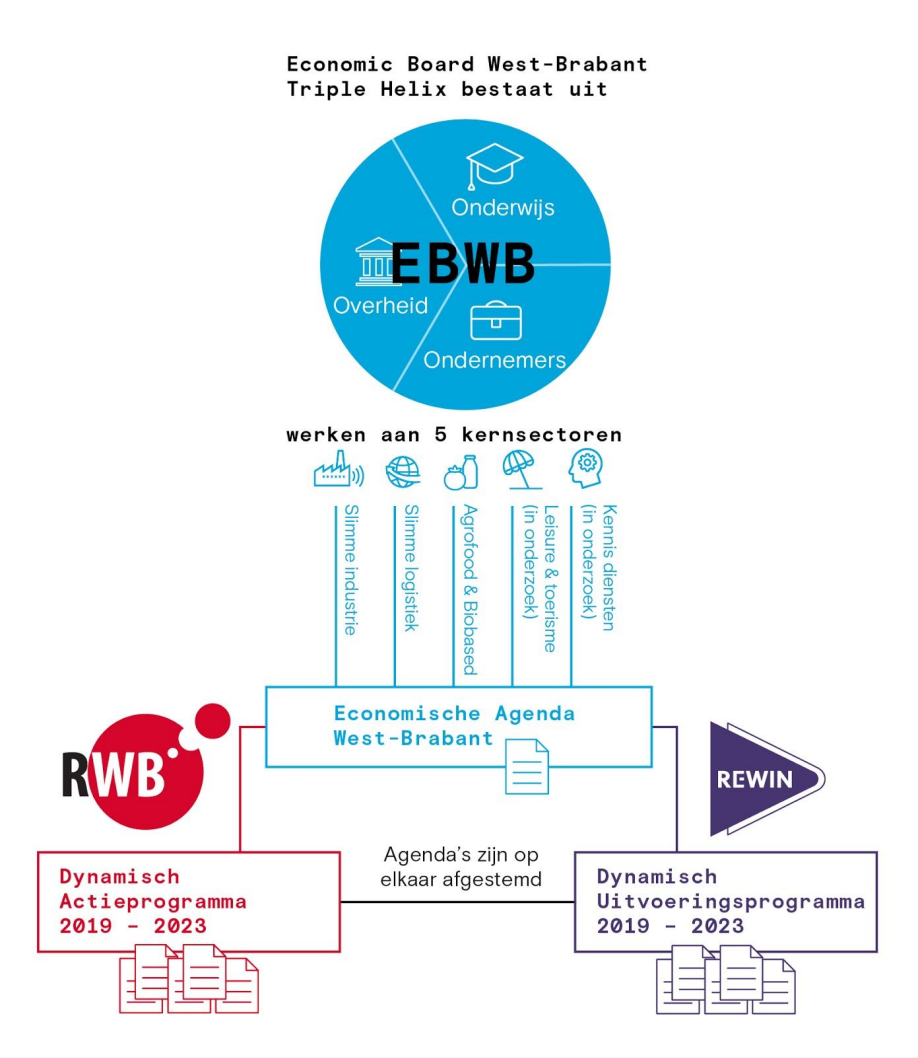

Figuur 1: In het Actieprogramma RWB 2019-2023 komen de bijdrage die de gezamenlijke gemeenten leveren aan de ambities van de Economic Board West-Brabant én aan de aanvullende regionale overheidsagenda, samen.

2. Ambitie en strategie Regio West-Brabant

Regio West-Brabant (RWB): samen slaan we sinds 2011 de handen ineen voor thema's die de gemeentegrenzen overstijgen. Dat gebeurt vanuit een gezamenlijk, regionaal belang, vooral op bestuurlijk en strategisch niveau. We spelen flexibel in op de behoeften van de gemeenten en pakken regionale vraagstukken actief op.

Hoe divers West-Brabant geografisch en economisch ook is, de 17 gemeenten vinden elkaar wat betreft visie op de toekomst, de agenda's voor Economie, Arbeidsmarkt, Ruimte en Mobiliteit en in de gezamenlijke aanpak daarvan. We:

- behartigen de belangen van de regio bij andere overheden;
- bevorderen de samenwerking tussen de gemeenten onderling;
- bevorderen de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Dit zorgt voor bundeling en massa, zodat West-Brabant op Rijks- en Europees niveau een duidelijke stem krijgt.

2.1 MISSIE

De regio West-Brabant heeft en behoudt een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

2.2 VISIE

We werken samen aan de optimale ontwikkeling van West-Brabant met concrete resultaten voor de 17 gemeenten. Dat gebeurt vanuit twee sterke karaktereigenschappen die West-Brabant typeren:

- een economisch diverse regio
- een aantrekkelijke leefomgeving met zowel stedelijke dynamiek als landelijke rust en ruimte

We bieden onze inwoners een goede toekomst, met ruimte om te leren, te werken, te recreëren en oud te worden. Een toekomst waarin mensen hun talenten en mogelijkheden volledig kunnen ontplooien.

2.3 ECONOMISCHE AGENDA WEST-BRABANT

We willen als regio aansluiten op de economische ambitie van de Economic Board West-Brabant. Maximaal gebruik maken van de economische diversiteit en onze internationale ligging optimaal benutten. Zo kunnen we ons ontwikkelen tot een economische hub van Europese betekenis. We zetten als West-Brabant in op:

- het toekomstbestendig maken van de traditioneel sterke sectoren door ruimte te bieden aan vernieuwend ondernemerschap;
- samenwerken in sterke ketens en netwerken;
- kruisbestuiving tussen sectoren met toegepaste innovaties, verslimming, verduurzaming en ondernemerschap.

2.4 STRATEGIE

In het actieprogramma RWB 2019-2023 werken we onze vier pijlers Economie, Arbeidsmarkt, Mobiliteit en Ruimte uit langs drie strategische lijnen die elkaar versterken: verslimmen, verbinden en verduurzamen.

Bij elke opgave verbinden we partijen op het juiste schaalniveau, over lokale grenzen heen. We delen kennis, ook van anderen.
RWB *Verbindt*.

Nieuwe slimme oplossingen op vragen om ‘out of the box’ denken, maar ook het bieden van ruimte daartoe als overheid. We stimuleren en faciliteren (technologische en maatschappelijke) innovaties binnen onze pijlers Economie, Arbeidsmarkt, Ruimte en Mobiliteit.
RWB Verslimt.

We willen duurzame (circulair, biobased)producten en ketens met zo min mogelijk verspilling. We stimuleren en faciliteren duurzame ontwikkelingen binnen onze pijlers.
RWB Verduurzaamt.

Zo sluiten we aan bij de economische agenda West-Brabant. Hiermee realiseren we sámen onze ambitie.

3. Urgentie vanuit economische agenda West-Brabant

West-Brabant heeft van oudsher een aantal belangrijke dragers van de economie. Agrofood, Industrie en Logistiek, deze sectoren wil de EBWB met REWIN als uitvoeringsorganisatie doorontwikkelen.

Maatschappelijke opgaven en transities vormen de vervolgstappen op de innovaties voortkomend uit industrialisatie, mechanisatie, optimalisatie (en automatisering). De nieuw(st)e opgaven zijn complex qua aard en omvang. Oplossingen gaan daarom over grenzen van sectoren. Ook over de grenzen van (onze) gemeenten, streken, regio's en landen. Niemand kan de opgaven alleen oplossen. Onderwijs niet. Ondernemers niet. En overheid ook niet. Dat vraagt om samenwerking en om vernieuwend ondernemerschap. Samenwerking binnen de sector, tussen sectoren, met samenwerkingspartners (Triple Helix) en met / tussen regio's. Dit vraagt om verbinden, verslimmen en verduurzamen.

Alleen een doorontwikkeling van de bestaande sectoren is niet voldoende. Nieuwe oplossingen vragen om creativiteit, nieuwe inzichten, ontwikkeling van nieuwe diensten. Dit vergt nieuwe kennis. En die kennis is aanwezig in de regio.

EBWB onderzoekt of het toevoegen van Kennisdiensten en Vrijetijdseconomie van meerwaarde is voor de regionale economie.

3.1 RANDVOORWAARDEN

De economische ambitie verlangt dat een aantal belangrijke randvoorwaarden goed zijn vervuld.

1. goed beroepsonderwijs en een leven lang ontwikkelen
2. een kennisinfrastructuur ten dienste aan ondernemers
3. een bereikbaar en hoogwaardig vestigings- en woonklimaat

3.2 UITVOERING

RWB en REWIN spelen een essentiële rol in het realiseren van slimme verbindingen. REWIN en RWB, staan opgesteld voor de regio en ondervinden minder beperkingen aan de gemeentelijk grenzen. Waarbij overigens niet alles altijd gezamenlijk hoeft te worden opgepakt. Ook hier geldt slim verbinden op het juiste schaalniveau.

Uitgangspunt hierbij is en blijft dat bij economische actie vooral het bedrijfsleven “in the lead” is. De rol van de overheden is faciliterend en ondersteunend, steeds met het algemeen belang van de regio West-Brabant voor ogen.

4. Actieprogramma Regio West-Brabant

RWB draagt bij aan de ontwikkeling van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Voor de regionale opgaven zijn vier pijlers vanuit overheidsperspectief het meest relevant:

1. Economie
2. Arbeidsmarkt (afstemming vraag en aanbod)
3. Mobiliteit (multimodale bereikbaarheid)
4. Ruimte (het vastleggen van de ruimtelijke consequenties van economische activiteiten in afweging met andere ruimtelijke functies)

Hierbij richt RWB zich vooral op strategische, ordenende zaken die op de schaal van West-Brabant relevant zijn.

RWB zet haar kracht in om het bestuurlijk gesprek te organiseren als secretaris, te adviseren, programma- en procescoördinatie, belangenbehartiging, lobby en kennisdeling. Welke rol waarop wanneer wordt ingezet is maatwerk, dit verschilt per onderwerp en wijzigt in de tijd.

Dit actieprogramma versterkt bestaande regionale activiteiten en agendeert nieuwe regionale acties. Gemeenten organiseren de uitvoering, samen met partners.

4.1 TOEGEVOEGDE WAARDE RWB

RWB weet wat er regionaal speelt, heeft integraal overzicht, beweegt zich binnen het regionale netwerk van partners en kan massa maken om onze regio te agenderen bij andere overheden. RWB smeedt waar nodig allianties met andere overheden (provincies, Rijk en waterschappen) om uitvoeringskracht te versterken.

4.2 RUIMTE OM FLEXIBEL TE ACTEREN

Het Actieprogramma RWB beslaat vijf jaar en vertalen we elk jaar in een nieuwe RWB-begroting. Dit biedt ruimte in onze agenda om flexibel te acteren op wat de samenleving nodig heeft.

4.3 REGIONALE EN LOKALE INZET

RWB zet haar mensen en middelen in om de uitvoering van het actieprogramma door de gemeenten en partners te faciliteren en te versterken. Dit betekent concreet dat RWB projecten ondersteunt door inzet van mensen en middelen vanuit de genoemde rollen. De benodigde regionale en lokale inzet baseren we op de jaarplanning. Dit betekent dat we jaarlijks met de gemeenten afspraken maken. De afspraken passen we, in overleg, aan als er tussentijdse ontwikkelingen zijn.

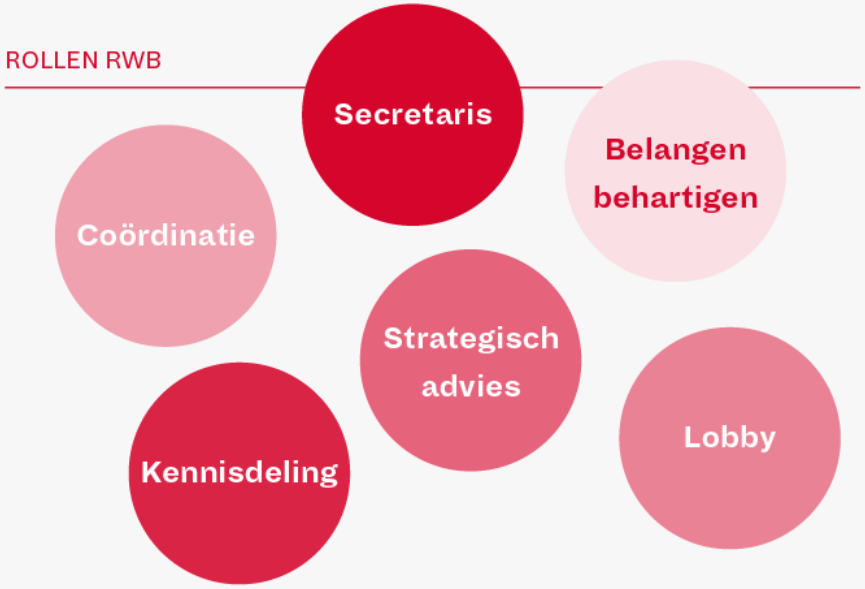

Overzicht Opgaven-Actiematrix

Opgaven-Actiematrix Economie

1. Veerkrachtig economisch profiel
2. Bevorderen innovatie
3. Verduurzamen Economie
4. Vestigingsklimaat

Opgaven-Actiematrix Arbeidsmarkt

1. Opleidingen aansluitend op (toekomstige) vraag bedrijfsleven
2. Binden en Boeien arbeidskrachten
3. Verkleinen afstand tussen mens en arbeidsmarkt

Opgaven-Actiematrix Mobiliteit

1. Toekomstbestendige mobiliteit
2. Betrouwbaar wegennet
3. Aantrekkelijk openbaar vervoer
4. Slim goederenvervoer
5. Smart Mobility
6. Digitale infrastructuur

Opgaven-Actiematrix Ruimte

1. Beschikbaarheid van ruimte en kwaliteit op de goede plek
2. Sterke en aantrekkelijke stedelijke as
3. Vitaal Platteland
4. Natuur en recreatie
5. Verbinden met aangrenzende partner regio's

Opgaven-Actiematrix
Economie

Economie

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
1. Veerkrachtig economisch profiel	Ontwikkelen regionale strategie, gedeeld door triple helix	Ondersteuning en deelname aan EBWB	Actieve netwerken en samenwerking	*Benodigde inzet* 5.000 uur
	Monitoring economische prestaties en resultaten	Stimuleren actief overleg triple helix, ook bij de 17 gemeenten (overleg op alle schaalniveaus)	Werkloosheid < landelijk gemiddelde	*Rollen RWB* Secretaris Strategisch advies Lobby Belangen-behartiging Kennisdeling Coördinatie
	Ondersteunen onderzoek naar economische positie en kracht West-Brabant	Vastgesteld actieprogramma RWB ter versterking economie (faciliteren van strategie van EBWB vanuit rol overheden)	Indicator sociale veerkracht naar Brabants gemiddelde	
	Samenwerking organiseren op schaalniveau passend bij opgave, ook regio overstijgend	Input (vanuit eigen visie) op strategische agenda's en cofinanciering van Rijk en provincie;	Groei speerpuntsectoren	
	Positionering van de regio	Ondersteunende lobbyagenda RWB gericht op EU, Rijk en provincie (eind 2019)	Erkenning hogere overheden in agendavorming en €	
		Jaarlijkse analyse economische positie en ontwikkeling (vanaf 2020) op basis van monitor i.s.m. REWIN (2019: nulversie en programma van eisen)	Stijging bruto regionaal product	
		Verkennen cofinancieringsfonds ter ondersteuning economische ontwikkeling		
		Structurele meerjarige ondersteuning REWIN (financiering)		
		Verkennen strategische positie en (overheids)opgave op het gebied van vrije tijd en toerisme		

Economie

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
2. Bevorderen innovatie	Bevorderen betrokkenheid kennisinstellingen bij regionale topsectoren (Versterken regionale kennisinfrastructuur) Actieprogramma gericht op innovatie MKB (disruptieve vernieuwing) Projecten regiodeal tot wasdom brengen Interactiemilieus stimuleren	Bijdragen aan totstandkoming en realisatie van programma's per speerpuntsector o.b.v. rol overheden: RWB en gemeenten leveren inbreng voor de agenda van de stuurgroepen Organiseren van dialoog rond maatschappelijke opgaven waarbij triple helix meerwaarde heeft, bijvoorbeeld energieopgave (hoe gezamenlijk kansen omzetten in business om economie te versterken, launching customer overheid) Verkenning naar regionaal programma voor interactiemilieus gekoppeld aan concentratiegebieden speerpuntsectoren; broedplaatsen waar kennis en kunde bij elkaar komen (waarom, waar, hoe, steun) Exposure: podium bieden aan innovatieve bedrijven, zichtbaar maken (ook bij gemeentebesturen), expliciet organiseren op verbindingen	Meer innovatief bedrijfsleven (toename gebruik Wet Bevordering Speur en Ontwikkelingswerk) Interactiemilieus per speerpuntsector	*Benodigde inzet* 1.000 uur *Rollen RWB* Coordinatie Belangen-behartiging Strategisch advies

Economie

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
3. Verduurzamen Economie	Ondersteunen circulaire business cases: energie, grondstoffen, locatie en hergebruik Industriële symbiose; kennisdelen reststromen; gedeelde faciliteiten Strategische acquisitie op duurzame ketens Gemeenten als launching customer voor duurzame innovaties	Projectmatig ondersteunen (verbinden partijen, massa maken) van circulaire business cases in publiek domein: lokale initiatieven ophalen, aansluiten bij verkenningen elders (gasloos bouwen, logistieke retourstromen), koppelen aan verduurzamen bedrijventerreinen Kennistafel vernieuwend en circulair inkopen (gemeenten als launching customer voor circulaire producten) Bevorderen industriële symbiose; bevorderen gunstige randvoorwaarden op schaal regio, opdat ontbrekende schakels in keten worden ingevuld (in combinatie met gerichte acquisitie door REWIN)	West-Brabant topregio in circulariteit Omschakeling naar biobased economie Grootschalige investeringen in circulaire industrie	*Benodigde inzet* 1.200 uur *Rollen RWB* Coördinatie Kennisdeling Strategisch advies

Economie

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
4. Vestigings-klimaat	Afstemmen aanbod werklocaties op vraag Kwalitatief positioneren regionale werklocaties Verduurzaming bedrijventerreinen stimuleren Krimp detailhandel opvangen: Levende centra en winkelgebieden van de toekomst Versterking faciliteiten voor starters in de 4 topsectoren (starters / startups) Verbreden (business)netwerken met kennisinstellingen Scholings- en ondersteunings-Programma's	In RWB-verband komen tot afstemming en programmering van bedrijventerreinen en kantoren (kwantitatief en kwalitatief) op basis van economisch profiel van de regio, behoefteramingen en trendonderzoek (de eisen die innovatieve bedrijven stellen) Regionale afspraken over randvoorwaarden ter bevordering van verduurzaming bedrijventerreinen en duurzame industriële ketens Branding; creëren van een positief klimaat voor startups Uniforme regelingen en procedures gemeenten Ondersteunen incubators en broedplaatsen (verbinden; ruimtelijke condities; start-investeringen) Detailhandel: kennisdeling vanuit RWB op winkelfuncties en binnensteden (versterking sociale functie); zorgen voor facts and figures (koopstromen) Verkennen strategische positie en inzet voor vrijetijdseconomie als randvoorwaarde voor sterk vestigingsklimaat	Bedrijven op juiste plek Toekomstbestendige werklocaties Afname leegstand Snel groeiende bedrijven in West-Brabant Levendige binnensteden; aantrekkelijke winkelgebieden	*Benodigde inzet* 4.000 uur *Rollen RWB* Coördinatie Kennisdeling Strategisch advies

Opgaven-Actiematrix
Arbeidsmarkt

Arbeidsmarkt

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
1. Opleidingen aansluitend op (toekomstige) vraag bedrijfsleven	Verbinden onderwijs en bedrijfsleven	Opstellen en coördineren Human Capital agenda voor topsectoren, inclusief projectenportfolio	Regionale opleidingsstructuur passend bij karakter en vraag bedrijfsleven	*Benodigde inzet* 4.500 uur *Rollen RWB* Strategisch advies Coördinatie Kennisdeling Lobby
	Jongeren interesseren in sectoren waar veel vraag is, bijvoorbeeld techniek	Onderzoek naar toekomstige vraag arbeidsmarkt; actieve dialoog met bedrijfsleven		
	Praktijkgericht leren; Aantrekkelijke stageplekken	Vraag en aanbod in beeld; monitor ontwikkelen		
	Kortcyclisch onderwijs; voor-, om- en bijscholen; leven lang ontwikkelen; doorlopende leerlijnen	Trendonderzoek robotisering en digitalisering; lange termijn effecten; kansen voor arbeid		
		Actief stimuleren (verbinden, agenderen) van verbinding onderwijs-bedrijfsleven; school in bedrijf & bedrijf op school en ruimtelijk faciliteren ontwikkeling		
		Faciliteren van campusontwikkeling per speerpuntsector waar bedrijfsleven en onderwijs samenkomen (interactie) Lobby bij Rijk voor meer experimenteerruimte in onze regio		
		Grensoverschrijdende verbindingen stimuleren t.b.v. opleidingen		
		Ondersteunen bij voorlichting over sectoren en arbeidskansen		

Arbeidsmarkt

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
2. Binden en boeien arbeidskrachten	Vasthouden, binden afgestudeerden aan regio (door vroegtijdige combinaties met bedrijfsleven) Verhogen arbeidsparticipatiegraad Flexibilisering arbeidsmarkt; van baan naar werkzekerheid; van werk naar werk; zij-instroom (van sector naar sector brengen) Stimuleren leven lang ontwikkelen	Samenhang brengen in programma's en projecten (relatie leggen met vestigingsklimaat en bereikbaarheid werklocaties) Verbinden triple helix in Regio-branding; gezamenlijk werving per sector voor acute tekorten Kennistafel organiseren over arbeidsmarktgerelateerde thema's, bijvoorbeeld flexibilisering Verbinden partijen in servicepunt voor kenniswerkers; Kennisdelen over faciliteiten (tijdelijk wonen) Aantrekken nationaal en internationaal talent	Bedrijven met voldoende gekwalificeerde medewerkers	*Benodigde inzet* 2.500 uur *Rollen RWB* Strategisch advies Coördinatie Kennisdeling Belangen-behartiging Lobby

Arbeidsmarkt

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
3. Verkleinen afstand tussen mens en arbeidsmarkt	Versterken werkgevers-dienstverlening WSP West-Brabant Scholings- en ondersteunings-programma's	Initiëren en kennis delen; delen succesvolle inzet en maatregelen (best practices; successen delen); ook ten aanzien van groepen met hoge werkloosheid (jongeren, ouderen, statushouders) Secretariaat regionaal Bestuur Werkbedrijf Samenbrengen van partijen in regionale programma's en organiseren van externe financiering (zoals sectorplannen en uitvoeringsprogramma 'West-Brabant werkt aan morgen') Lobby voor financiering, aanpassing wet- en regelgeving; kan het niet anders en beter?	Iedereen die kan, doet mee	*Benodigde inzet* 3.700 uur *Rollen RWB* Strategisch advies Secretariaat Coördinatie Kennisdeling Lobby

Opgaven-Actiematrix
Mobiliteit

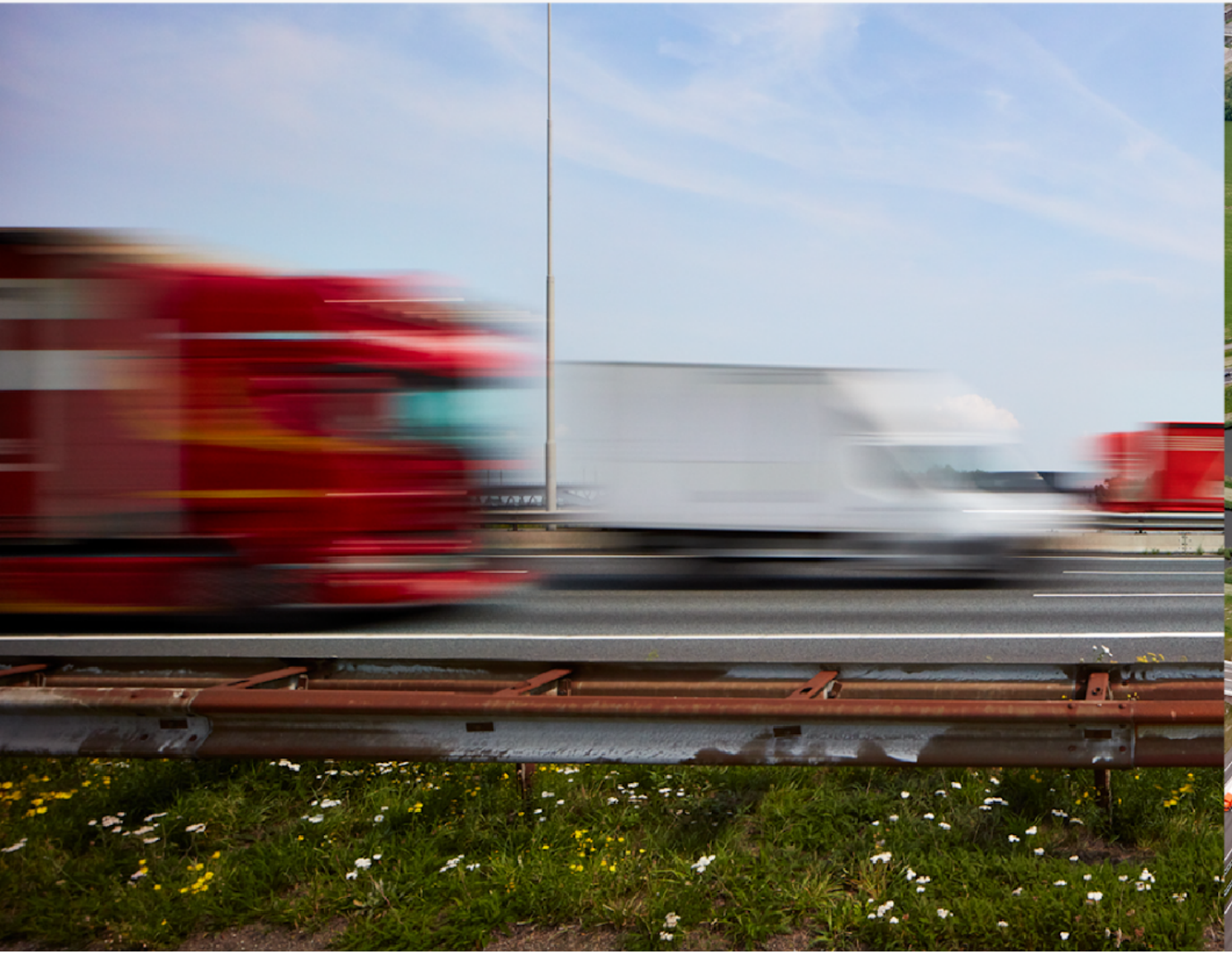

Mobiliteit

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
1. Toekomst-bestendige mobiliteit	Delen en prioriteren van de gedeelde regionale mobiliteitsopgaven gericht op versterking van het vestigingsklimaat Verbinden met de agenda van de Economic Board en de agenda's van Economie, Arbeidsmarkt en Ruimte Afstemmen van de opgaven die gemeentegrenzen overschrijden Verbinden met andere overheden en met hen gewenste ontwikkelingen beter mogelijk maken	Vastgesteld actieprogramma RWB ter versterking van de economie door randvoorwaardelijk invulling te geven aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat Input (vanuit eigen visie) op strategische agenda's en cofinanciering van Rijk en provincie Ondersteunende lobbyagenda RWB gericht op EU, Rijk en provincie (eind 2019) Organiseren van een ambtelijk en bestuurlijk platform om regionaal tijdig te voorzien in de benodigde randvoorwaarden. Zodat de gewenste economische ontwikkeling, integraal afgestemd, wordt gefaciliteerd Ontwikkelingen met regionale consequenties signaleren en agenderen, inclusief duiding van de mogelijke opgaven, gericht op bestuurlijke besluitvorming over de gewenste actie Organiseren van het gesprek met andere overheden om te zorgen dat zij met kracht de regionale agenda faciliteren en versterken	Actieve netwerken en samenhang in (mobiliteits)opgaven, gericht op economische ontwikkeling en versterking van het vestigingsklimaat Erkenning hogere overheden in agendavorming en €	*Benodigde inzet* 2.500 uur *Rollen RWB* Secretaris Kennisdeling Strategisch advies Belangen-behartiging Lobby

Mobiliteit

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
2. Betrouwbaar wegennet	Ontwikkelen aanpak duurzaam en betrouwbaar rijkswegennet (A4, A16, A17, A27, A58, A59) in samenhang met het onderliggende wegennet Ontwikkelen bereikbaarheidsmonitor voor rijkswegennet in samenhang met het onderliggende wegennet Samenwerking organiseren tussen wegbeheerders en gebruikers	Borgen uitvoering bestaande geprioriteerde afspraken met het Rijk, vastgelegd in MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport): afspraken A27 (incl. versnelling Hooipolder) en A58 'Beter Benutten' aanpak voor knooppunten Zonzeel-Klaverpolder-Hooipolder; Princeville-Galder-St.Annabosch; Markiezaat-Zoomland Met RWS organiseren op uitvoering afspraken Quick Wins Jaarlijkse analyse van reistijd en knelpunten op het rijkswegennet in samenhang met het onderliggende wegennet Verkennen van kansen voor een duurzaam en robuust wegennet door toepassing van intelligente transport systemen (C-ITS) met provincie en Brabantstad Organiseren op investeringsmiddelen bij Rijk en provincie (feiten, analyse, bundelen stakeholders, uniforme propositie, ondersteunende lobby)	Betere doorstroming op het rijks- en onderliggende wegennet. De vertraging neemt af en de reistijd wordt betrouwbaarder Gezamenlijk beeld van het functioneren van het samenhangende wegennet Partners tonen mede verantwoordelijkheid voor een betrouwbaar wegennet	*Benodigde inzet* 3.000 uur *Rollen RWB* Secretaris Strategisch advies Lobby Belangen-behartiging Kennisdeling Coördinatie

Mobiliteit

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
3. Aantrekkelijk openbaar vervoer	Ontwikkelen regionaal toekomstbeeld reiziger gerichte mobiliteit in West-Brabant, in samenhang met de visie ‘gedeelde mobiliteit is maatwerk’ van de provincie	Coördinatie voor een gedragen regionale agenda voor gedeelde mobiliteit (mobiliteit als een dienst), regionaal (H)OV-netwerk, spoor en multimodale knooppunten	Agenda op gedeelde mobiliteit die bijdraagt aan de vitaliteit van de kernen, de kracht van de steden en de bereikbaarheid van de economische clusters	*Benodigde inzet* 4.000 uur *Rollen RWB* Secretaris Strategisch advies Lobby Belangen-behartiging Kennisdeling Coördinatie
	Samenwerking organiseren voor de regionale inbreng in de ov-concessie West-Brabant 2022	Gezamenlijke inzet voor de aanbesteding van de provincie voor de concessie 2022	Aantrekkelijk en samenhangend duurzaam (H)OV-systeem	
	Organiseren van een regionale spooragenda met gemeenten voor de concessie hoofdrailnet 2024	Kennisplatform om te leren van elkaars lokale pilots, zoals flex en autonoom	Betere, snellere en meer verbindingen over spoor richting nationale en internationale knooppunten	
		Opstellen regionale spooragenda met de provincie. Voor gesprek met Rijk en NS richting concessie hoofdrailnet 2024		
		Internationale spoorverbindingen doorontwikkelen: Breda als internationale knoop met verbindingen naar Düsseldorf en Brussel; Roosendaal-Antwerpen verbeteren en borgen bestaande MIRT-afspraken		
		Organiseren op investeringsmiddelen bij Rijk en provincie		

Mobiliteit

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
4. Slim Goederenvervoer	Versterken en beter benutten multimodale bereikbaarheid (weg, spoor, water (zeehaven Moerdijk), buisleidingen)	Participatie in de netwerken rondom goederencorridors (Rotterdam en Antwerpen) en Smart Logistics (Smartwayz) en hierin verbinding leggen tussen initiatieven (zoals de realisatie van regionale truckparkings)	Beter benut netwerk van water, spoor, buisleidingen en weg door goederen	*Benodigde inzet* 2.000 uur *Rollen RWB* Secretaris Strategisch advies Lobby Belangen-behartiging Kennisdeling
	Versterken van de mogelijkheden voor synchromodaliteit in de logistieke keten door inzet flexibele en duurzame transportmodaliteiten	Regionaal inventariseren infrastructurele maatregelen multimodaliteit met onderbouwing van behoefte, kansen en bedreigingen, mogelijkheden en randvoorwaarden	Rijk en provincie zorgen voor veiligheid rond het spoor bij vervoer gevaarlijke stoffen	
		Faciliteren van de logistieke agenda voor West-Brabant	West-Brabant koploper Smart Logistics	
	Versterken goederenvervoer per spoor in afstemming met de veiligheid rond het spoor en de capaciteit voor reizigersvervoer	Borgen afspraken uit het MIRT, met provincie en andere (internationale)partners		
		Agenderen externe veiligheid op spoor richting Rijk en provincie voor inzet evaluatie basisnet		

Mobiliteit

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
5. Smart mobility	Stimuleren van aanbod van- en vraag naar innovatie in mobiliteit	Verkenning met de provincie of een reizigers- en werkgeversaanpak te betrekken is bij de ontwikkeling van mobiliteit als dienst	Meer aanbod van mobiliteitsdiensten dat gebruikt wordt	*Benodigde inzet* 2.500 uur *Rollen RWB* Secretaris Strategisch advies Lobby Belangen-behartiging Kennisdeling Coördinatie
	Ontsluiten en toegankelijkheid van data faciliteren	Regionale strategie om het aanbod van mobiliteitsdiensten (deelauto's, deelfietsen, M.a.a.S., autodeelplatformen en flex-systemen) te stimuleren		
		Kennis delen over autonoom rijden, auto- en fietsdelen, spitsmijden, Mobiliteit als dienst en samenwerking.		
		Stimuleren aanleg van ondersteunende infrastructuur, zoals mobiliteit HUB's, laadinfrastructuur, snelfietsroutes		
		Kennisdeling met en tussen gemeenten (maatregelen; best practices); samenwerking met initiatieven uit de markt en van partners		

Mobiliteit

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
6. Digitale infrastructuur	Omstandigheden digitale infrastructuur verbeteren als randvoorwaarde voor onze innovatieve economie (5G, glasvezel; internet connectie, exchange; digihub).	Verkenning en analyse van de situatie in West-Brabant; vraag en aanbod Stimuleren van kansrijk initiatieven van partners	West-Brabant beschikt over passende digitale infrastructuur die onze economische ambitie faciliteert	*Benodigde inzet* 1.000 uur *Rollen RWB* Lobby Belangen-behartiging Kennisdeling Coördinatie

Opgaven-Actiematrix
Ruimte

Ruimte

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
1. Beschikbaarheid van ruimte en kwaliteit op de goede plek	Delen en prioriteren van de gedeelde regionale ruimtelijke opgaven gericht op versterking van het vestigingsklimaat Verbinden met de agenda van de Economic Board en de agenda's van Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit Afstemmen van de ruimtelijke gevolgen van ontwikkelingen die gemeentegrenzen overschrijden Verbinden met andere overheden en met hen gewenste ontwikkelingen beter mogelijk maken	Vastgestelde actieprogramma RWB ter versterking van de economie door randvoorwaardelijk invulling te geven aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat Input (vanuit eigen visie) op strategische agenda's en cofinanciering van Rijk en provincie Ondersteunende lobbyagenda RWB gericht op EU, Rijk en provincie (eind 2019) Organiseren van een ambtelijk en bestuurlijk platform om regionaal tijdig te kunnen voorzien in de benodigde ruimte zodat de gewenste economische ontwikkeling integraal afgestemd wordt gefaciliteerd Ontwikkelingen met regionale ruimtelijke consequenties in de regio signaleren en agenderen, inclusief duiding van de mogelijke ruimtelijke consequenties, gericht op bestuurlijke besluitvorming over de gewenste actie Organiseren van het gesprek met andere overheden om te zorgen dat zij met kracht de regionale agenda faciliteren en versterken zoals bij de provincie via de omgevingsvisie en -verordening	Actieve netwerken en samenhang in (ruimtelijke) opgaven, gericht op economische ontwikkeling en versterking van het vestigingsklimaat Erkenning hogere overheden in agendavorming en €	*Benodigde inzet* 3.000 uur *Rollen RWB* Secretaris Kennisdeling Strategisch advies Belangen-behartiging Lobby

Ruimte

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
2. Sterke en aantrekkelijke stedelijke as	Versterking van de aantrekkingskracht van het stedelijk gebied als basis voor een sterke ruimtelijk-economische ontwikkeling Versterking van de onderlinge complementariteit van die steden vanuit borrowed size Stimuleren van de kwaliteiten van de steden als interactiemilieus in verbinding met omringende kernen en werkgebieden in het landelijk gebied	Organiseren van een bestuurlijk platform waar de vijf steden elkaar spreken en kennis delen over ontwikkelingen en activiteiten Bevorderen van een gedeeld beeld over hoe de vijf steden elkaar, het vitale landelijk gebied en de economische topsectoren positief kunnen versterken Faciliteren van een gezamenlijke propositie aan de provincie gericht op versterken van de steden als ruimtelijk economische drager in de regio West-Brabant Belangen bovenregionaal behartigen en organiseren van lobbykracht om de gedeelde stedelijke opgaven sterker bij provincie en Rijk voor ondersteuning in de uitvoering te agenderen	De kracht van het stedelijk gebied is versterkt De steden zijn beter in staat hun functie als ruimtelijk-economische drager van de regio in te vullen De provincie participeert en versterkt de stedelijke agenda's	*Benodigde inzet* 3.000 uur *Rollen RWB* Secretaris Kennisdeling Strategisch advies Belangen-behartiging Lobby

Ruimte

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
3. Vitaal platteland	Organiseren op een regionaal gedeeld beeld van de ontwikkelingen in het landelijk gebied	Kennistafel organiseren met als doel overzicht en inzicht in transities landelijk gebied en de gevolgen voor ruimte	West-Brabant beschikt over een leefbaar, vitaal en economisch sterk landelijk gebied	*Benodigde inzet* 4.000 uur *Rollen RWB* Kennisdeling Coördinatie Strategisch advies Belangen-behartiging Lobby
	Faciliteren en versterken van de energie en kracht van partners om gebiedsgericht concrete projecten met meer uitvoeringskracht te organiseren	Stimuleren en ondersteunen van gebiedsgerichte netwerken en aanpakken waarin gemeenten en partners samen organiseren op gedeelde opgaven	Gemeenten leren van elkaar en versterken elkaar met kennis en kunde	
	Bundelen en beschikbaar maken van expertise op concrete relevante thema's zoals vab's, energie en verblijfsrecreatie	We maken een gedeeld en gedragen perspectief op de toekomst van het vitaal platteland in West-Brabant. Dit is mede vertrekpunt voor gebiedsgerichte samenwerking	Provincie en Rijk participeren in de aanpak landelijk gebied met passende regelgeving en concrete investeringen	
	Vergroten van de betrokkenheid van Rijk en provincie	Belangenbehartiging verzorgen bij Rijk en provincie gericht op versterken van hun aandacht voor West-Brabant door concrete bijdragen aan de uitvoeringskracht		
		Regionaal organiseren van inbreng op provinciale ontwikkelingen in het landelijk gebied ten aanzien van beleid en regelgeving		
		Partner zijn in regio overstijgende gebiedsontwikkelingen om de West-Brabantse opgaven daar te agenderen en te borgen		
		Organiseren van een platform voor kennisdeling gericht op versterken van het interne kennisnetwerk en de concrete uitwisseling van expertise		

Ruimte

Opgave	Actie	Output RWB	Outcome - Effect.	Inzet
4. Natuur en recreatieve netwerken	Invullen van ontbrekende schakels in het huidige natuurnetwerk Versterken van de onderlinge relaties en de bereikbaarheid vanuit de steden	Bevorderen van de uitvoering van de natuurprojecten zoals opgenomen in het Bod Natuurnetwerken 2018 Opstellen van een Natuur en recreatie Kansenkaart met daarop het regionaal overzicht van ontbrekende schakels en kansen voor versterking van natuur en recreatie	De natuur en recreatieve netwerken dragen bij aan de beleving van West-Brabant als aantrekkelijke vestigingsplaats	*Benodigde inzet* 1.250 uur *Rollen RWB* Coördinatie Kennisdeling Belangen-behartiging
5. Verbinden met aangrenzende partnerregio's	Ruimtelijke ontwikkelingen in West-Brabant en in aangrenzende regio's versterken elkaar	Verbinden en afstemmen met buurregio's op grensoverschrijdende ontwikkelingen Faciliteren totstandkoming van concrete samenwerking met buurregio's Faciliteren gezamenlijke proposities en lobbyagenda	De uitvoeringskracht en het gewenste resultaat van ruimtelijke ontwikkelingen in onze regio wordt versterkt	*Benodigde inzet* 2.000 uur *Rollen RWB* Coördinatie Kennisdeling Strategisch advies Belangen-behartiging

5. Onderbouwing actieprogramma

5.1 ACTIEPROGRAMMA ECONOMIE

5.1.1 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN ECONOMIE?

Het creëren van een veerkrachtig economisch profiel: dat is de belangrijkste opgave voor West-Brabant. We creëren regionaal economische netwerken (ecosystemen); sterke onderlinge relaties, netwerken en verbindingen. Die zijn nu nog schaars. Deze netwerkverbanden vormen de basis voor behoud en versterking van onze economische positie. Sterke topsectoren en een wendbaar MKB in de regio zijn daarvoor de drijvende kracht.

De eerste, noodzakelijke stap is het creëren van open platforms. Die zijn gericht op samenwerking tussen sectoren en relaties met regionale, nationale en internationale regio's, bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Daarbij bouwen we voort op de clusters die al bestaan in de regio. Denk aan de maritieme sector in Werkendam, de boomteelt in Zundert, de City of Imagineers in Breda en vliegtuigonderhoud in Woensdrecht. Onze rol bij de realisatie van platforms zit 'm vooral in het ondersteunen, financieren, faciliteren, lobbyen

en verbinden. De rol van overheden is vooral in het scheppen van randvoorwaarden.

5.1.2 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE ECONOMIE

Lees hieronder over de opgaven waarop we ons focussen in de pijler Economie.

Veerkrachtig economisch profiel

- We werken aan een veerkrachtig economisch profiel en een regionale, economische strategie, sámen met overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen (triple helix).
- We zorgen ervoor dat ons aandeel in de strategie vastligt in een eigen economisch (actie)programma van de samenwerkende gemeenten in RWB.
- Vanuit de RWB agenda zorgen we ervoor dat onze doelen en ambities een plek krijgen in strategische agenda's op provinciaal- en Rijksniveau.
- We analyseren en monitoren jaarlijks de (macro) economische positie en ontwikkelingen. We trekken hierbij samen op met REWIN.
- We nemen deel aan en financieren de regionale ontwikkelingsmaatschappij (REWIN).
- We verkennen onze strategische positie en inzet voor het versterken van de vrijetijdssector als belangrijke randvoorwaarde voor het vestigingsklimaat. Afhankelijk van de uitkomsten bepalen we, samen met de EBWB, de inzet op vrije tijd en toerisme.
- We onderzoeken een regeling voor cofinanciering voor innovatie.

Bevorderen innovatie

We ondersteunen bij de ontwikkeling van programma's voor de speerpuntsectoren Agrofood & Biobased, Maintenance en Logistiek. REWIN faciliteert deze programma's en organiseert hierop.

- We dragen bij aan de (door REWIN uitgevoerde) verkenning naar de potentie van kennisdiensten als speerpuntsector.
- Interactiemilieus, plekken waar kennis en ondernemerschap samenkomen, kunnen bijdragen aan de innovatieve kracht van de topsectoren in de regio. We verkennen gezamenlijk de kansen voor interactiemilieus met een regionale uitstraling en functie, faciliteren het gesprek hierover en bundelen de krachten om tot haalbare projecten te komen. We doen dit samen met onze partners.
- We kunnen als platform dienen en een podium bieden voor exposure om zichtbaarheid van innovaties en succesvolle samenwerking uit te dragen.

Verduurzamen economie

Overheden kunnen verduurzaming stimuleren door vanuit hun rol en bevoegdheid de juiste randvoorwaarden te scheppen. Deels ligt deze rol ook bij REWIN als het gaat om strategische acquisitie en het creëren van complete circulaire ketens.

- We ondersteunen circulaire businesscases in het publieke domein om de voortgang te bevorderen. Dit betekent dat we initiatieven (lokaal en regionaal) ophalen en verbinden aan initiatieven, verkenningen en (subsidie)programma's elders. Op die manier helpen en stimuleren we vanuit gebundelde krachten kansrijke initiatieven. We trekken hierbij samen op met REWIN.
- We bevorderen kennis en inzet bij onze partners, bijvoorbeeld door het organiseren van kennisdeling over circulair inkopen met en bij onze partners.
- Verduurzaming van bedrijventerreinen vraagt om andere randvoorwaarden, maar ook om combinaties van (typen) bedrijvigheid om duurzame ketens te bewerkstelligen. We zetten hier regionaal op in, onder meer via het regionaal afsprakenkader werklocaties.

Vestigingsklimaat

De regio heeft voor een sterk economisch vestigingsklimaat belang bij een afgestemd aanbod van bedrijventerreinen en kantoren (werklocaties) dat voldoet aan de behoefte: kwalitatief en kwantitatief. Voor detailhandel is er een uitdaging om kernen en binnensteden levendig en vitaal te houden.

- We zorgen voor afstemming en programmering van werklocaties op basis van het economisch profiel van de regio. Dit kan ook gaan over standpuntbepaling ten aanzien van de vestiging van logistieke bedrijven in de regio, inclusief bijbehorende arbeidsmarktvraagstukken (integraal).
- We maken regionale schaal afspraken om onderlinge concurrentie op vestigende bedrijven te voorkomen.
- We organiseren kennisdeling op detailhandel in binnensteden en zorgen voor facts and figures op regionaal niveau.
- We branden de regio als vestigingsplek en faciliteren ondersteuning van innovatieve startende (startup) en doorgroeiende (scale-up) bedrijven, als bron van werkgelegenheid en vernieuwing.
- We stemmen voorzieningen, regelingen en procedures in regionaal verband op elkaar af.
- We ondersteunen in randvoorwaardelijke sfeer investeringsarrangementen (cofinancieringsfonds) en branding van de regio, gericht op vestigende ondernemingen.
- We verkennen de strategische positie en inzet van RWB voor de vrijetijdseconomie. Vrije tijd en toerisme zijn randvoorwaarden voor een fijn woon-, werk- en verblijfsklimaat in West-Brabant.

5.2 ACTIEPROGRAMMA ARBEIDSMARKT

5.2.1 CONTEXT ARBEIDSMARKT

Duurzame economische en maatschappelijke ontwikkeling betekent: aandacht hebben voor de arbeidsmarkt. De groeiende economie en de krimpende bevolking zorgen, in combinatie met de vergrijzing, voor een groeiende vraag op de arbeidsmarkt. Dat geldt voor de vervangings- én de uitbreidingsvraag. De regionale samenwerking moet zich dus ook richten op het vinden van een balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Daarbij hebben we speciale aandacht voor mensen met een grote afstand tot die arbeidsmarkt. Naast de opgaven en acties in dit Actieprogramma faciliteert RWB de triple helix samenwerking in het Bestuur Regionaal Werkbedrijf.

5.2.2 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN DE ARBEIDSMARKT?

De arbeidsmarkt staat onder druk. Ontgroening en vergrijzing maken dat het aanbod van arbeid verkleint terwijl de tekorten in de topsectoren alsmaar vergroten. Daarnaast resulteren maatschappelijke ontwikkelingen in de bouw, de zorg en het onderwijs in een grotere vraag naar arbeid. De tekorten zijn niet overal op te lossen. We zullen dus slimmer moeten omgaan met het aanbod van arbeid in de regio.

Wat is er nodig om de toegevoegde waarde in de regio te laten stijgen en arbeid effectiever in te zetten?

- Het versterken van de arbeidsmarkt begint met verbinden. De overheid speelt daarbij een belangrijke, faciliterende rol. We werken in triple helix verband aan een netwerk van clusters. Dat zet in op de versterking van de topsectoren. Dit krijgt grotendeels vorm in de speerpuntprogramma's (REWIN).
- Investeringen in mens en materiaal, kennis over robotisering en digitalisering én de inzet op verslimmen, verbinden en verduurzamen.
- We moeten blijvend zorgen voor voldoende aanbod van arbeid: zoveel mogelijk mensen doen mee (inclusieve arbeidsmarkt). Dat kan door talent voor de regio te behouden en talent van buiten de regio aan te trekken.
- De arbeidsmarkt die we nu kennen, verandert: we gaan van baan- naar werkzekerheid. Morgen is er vraag naar beroepen die vandaag nog niet bestaan; die gaan ontstaan vanuit nieuwe, technologische ontwikkelingen. Dit vraagt om een blik vooruit,

wendbaarheid en adaptief vermogen (los van schommelingen in de conjunctuur) van het onderwijs, overheid, ondernemers én van bestaande en toekomstige werknemers. Op die manier heeft een duurzame regio gevolgen voor de arbeidsmarkt: er ontstaan nieuwe beroepen, aanpassen daarop is noodzakelijk voor opleidingen.

- Goed beroepsonderwijs en een leven lang ontwikkelen zijn essentieel voor een goed werkende arbeidsmarkt. Het regionale beroepsonderwijs moet keuzes maken. Want: de bevolkingsmassa van de regio is te gering om in alle mogelijke richtingen even goed te kunnen zijn. Specialisaties in het onderwijs moeten nauw aansluiten bij specialisaties en behoeften in het regionale bedrijfsleven. Dit vraagt gezamenlijk optrekken van beroepsonderwijs en ondernemingen om kansrijke richtingen en ontwikkelingsstrategieën te bepalen. Ondernemingen worden deel van het onderwijs (stages/gastdocenten) en het onderwijs wordt deel van de ondernemingen. Naast scholing van de jonge generatie is om- en bijscholing ook nodig voor de bestaande beroepsbevolking zodat zij voorbereid zijn op nieuwe richtingen die ondernemingen kiezen. Er is toekomst voor ‘een leven lang ontwikkelen’ en ‘nieuwe carrières’ als het zich afspeelt tussen verschillende ondernemingen en sectoren in plaats van binnen één en dezelfde onderneming. Dat geeft flexibiliteit en veerkracht aan werknemers én werkgevers: arbeidsmobiliteit tussen ondernemingen is ook een belangrijke bron voor kruisbestuiving van kennis, innovaties en vaardigheden.
- Doelgericht en kansrijk beroepsonderwijs, ‘een leven lang ontwikkelen’ en ‘nieuwe carrières’ vergen nauwe samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijven en tussen ondernemers onderling, om gezamenlijk te kunnen investeren in het regionale menselijke kapitaal.

5.2.3 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE ARBEIDSMARKT

Lees hieronder over de opgaven waarop we ons focussen in het actieprogramma voor het thema Arbeidsmarkt.

Opleidingen aansluitend op (toekomstige) vraag bedrijfsleven

- We zetten stevig in op een goede aansluiting van opleidingen op de (toekomstige) vraag van bedrijven naar arbeid en het zoeken naar oplossingen om de vraag van bedrijven naar arbeid in te vullen met bestaand opleidingenaanbod. Hiervoor zijn we continu in dialoog met partners in onderwijs en bedrijfsleven.

- We maken en coördineren op regionaal schaalniveau een Human Capital Agenda, gekoppeld aan de speerpuntsectoren. Deze agenda is tevens leidraad voor de doelen en inzet van RWB.
- We hebben een faciliterende rol bij het organiseren en bevorderen van structurele samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid zodat zij innovatieve projecten snel kunnen oppakken.
- We maken onderzoek naar de toekomstige vraag naar arbeid mogelijk en monitoren ontwikkelingen om tijdig in te kunnen spelen op veranderingen. Hierbij maken we zo veel mogelijk gebruik van beschikbare data, bijvoorbeeld arbeidsmarktinzicht.nl. We brengen data samen op het niveau van de regio en organiseren op het uitwisselen van kennis en data rond specifieke thema's. Zo staan we klaar om snel te kunnen acteren bij ontwikkelingen die op ons afkomen (anticyclisch).
- Als samenwerkende overheden faciliteren, stimuleren en werken we mee aan, de totstandkoming van campussen in de speerpuntsectoren. RWB is een platform om hierover het gesprek te voeren en af te stemmen.
- We stimuleren grensoverschrijdende verbindingen die passen bij de specifieke arbeidsmarkt: grensgemeenten ervaren belemmering door de landsgrens en missen hierdoor kansen en economische groei. We agenderen deze onderwerpen op de juiste plekken om regelgeving aan te passen en belemmeringen weg te nemen.

Binden en boeien van arbeidskrachten

- We bewaken de samenhang van de aanpak Human Capital- en arbeidsmarktvraagstukken met de bredere context in programma's en projecten, o.a. in de programma's van de speerpuntsectoren.
- We zetten in op het binden van talent aan het West-Brabantse bedrijfsleven door regionale branding en gezamenlijk projecten op te pakken. We verkennen voorzieningen die zich richten op het aantrekken en behouden van (internationaal) talent. .
- We stimuleren een flexibele arbeidsmarkt door het organiseren van thematafels, bijvoorbeeld over werkzekerheid in plaats van baanzekerheid en het faciliteren van kenniswerkers en arbeidsmigratie in de regio. We brengen belemmeringen in beeld en agenderen deze op de juiste plekken.

Verkleinen afstand tussen mens en arbeidsmarkt

Arbeidsbemiddeling, begeleiding en re-integratie zijn zaken die gemeenten zelf en in arbeidsmarktregio-verband organiseren. Op regionaal niveau werken we samen in projecten en actieplannen om de arbeidsparticipatie te vergroten.

- We zetten in op een arbeidsmarkt die inclusief is: iedereen die kan meedoen heeft werk.
- RWB kan dienen als regionaal platform en samenwerking op het gebied van begeleiding naar werk van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- We kunnen kennis en krachten bundelen door het delen van best practices, samenbrengen van partijen en organiseren van programma's en benutten (externe) financieringsmogelijkheden.
- Bij kansen en belemmeringen kan RWB snel schakelen op regionaal schaalniveau: wat is de opgave, wat is nodig en wie heeft welke rol?

5.3 ACTIEPROGRAMMA MOBILITEIT

5.3.1 CONTEXT MOBILITEIT

Bereikbaarheid en mobiliteit zijn cruciaal voor een goed vestigingsklimaat en de doorontwikkeling van onze topsectoren. Onze regio is een schakel in de (inter)nationale netwerken van personen en goederenvervoer. Door onze regio loopt belangrijke infrastructuur. Denk aan snelwegen, spoorlijnen, buisleidingen en waterwegen. Daarnaast hebben we belangrijke knooppunten met de zeehavens en het internationale knooppunt station Breda. We zijn niet voor niets de belangrijkste logistieke regio van Nederland.

We zien twee essentiële ontwikkelingen: de mobiliteit van mensen en goederen neemt toe; de samenleving eist dat mobiliteit schoner en duurzamer wordt. Deze ontwikkelingen maken dat bereikbaarheid een essentiële vestigingsplaatsfactor blijft; maar dan wel schoner en duurzamer moet. Gezien de verschillende netwerken voor personen en goederenverkeer, de daily urban systems en de samenhang daartussen, is het regionale niveau een passend schaalniveau om op de doorontwikkeling te faciliteren en te organiseren.

5.3.2 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN MOBILITEIT?

West-Brabant is aantrekkelijk gelegen tussen de economische kernregio's Rotterdam (Randstad) en Antwerpen (Vlaamse Ruit). En is vanzelfsprekend onderdeel van de Brabantse stedenrij. We zijn uitstekend bereikbaar via weg, spoor en water. Dat is de basis van onze economische kracht. Mobiliteit is een essentiële randvoorwaarde in de realisatie van onze economische ambitie. Dit vraagt om beperking van neveneffecten zoals dichtslibbing en overlast. We hebben robuuste netwerken nodig, waar het verkeer doorstroomt en die zo weinig mogelijk overlast geven. Innovatie en verduurzaming in combinatie met slimme investeringen in het netwerk zorgen ervoor dat de bereikbaarheid van onze economische hotspots kan verbeteren én dat het leefklimaat - dus ook het vestigingsklimaat - in onze steden en dorpen versterkt.

Het hoofdwegennet

Het hoofdwegennet van West-Brabant is eigenlijk een raster van verbindingen. Dat is in de kern robuust, want bij problemen op een verbinding is er een alternatief.
De doorstroming op het hoofdwegennet komt de komende jaren verder onder druk te staan door de groei

van de verkeersdrukte, ondanks voorziene investeringen. Om dit netwerk op orde te houden, is het regionale niveau bij uitstek passend; ook gezien de verbinding met de topsector logistiek en de verbinding met smart logistics.

Het openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in West-Brabant, trein, bus en vraagafhankelijk vervoer organiseren we tot nog toe vooral vanuit het perspectief van degene die de verantwoordelijkheid heeft. Tegelijk verandert er veel. Het openbaar vervoer in het landelijk gebied staat onder druk. Er is daarnaast met de komst van de HSL veel veranderd in het spoorvervoer. De algemene trend is dat de behoefte van de reiziger steeds meer centraal staat. En dan met name het faciliteren van de reis. Wij gaan mee in die ontwikkeling. Vooral de aanbesteding van het openbaar vervoer in 2022 en het toekomstbeeld ov 2040 zijn goede aanleidingen om met een regionaal beeld voor de toekomst van het openbaar vervoer te komen. Dit doen we natuurlijk samen met partners als provincie en Rijk.

Internationale bereikbaarheid

Internationale bereikbaarheid is gezien onze ligging essentieel. Onze economie profiteert van de uitwisseling van mensen en goederen met aangrenzende regio's. Tegelijk zorgen vooral goederenstromen voor overlast over de weg en met name over het spoor (veiligheid).

Het regionale niveau is een passend niveau om hierop krachtig samen met partners als Rijk en provincie te organiseren.

Duurzaamheid, energie en verslimming

De veranderingen op het gebied van duurzaamheid en energie én de verslimming hebben gevolgen voor onze mobiliteit en onze economie. Rondom logistiek hangen ze direct met elkaar samen. Voor onze economische kracht en voor ons vestigingsklimaat bieden beide transities veel kansen om via innovaties concurrentievoordelen te krijgen en ons vestigingsklimaat te verbeteren. Om koploper te worden in duurzame en slimme mobiliteit, omarmen we de ontwikkelingen. Met name op het gebied van verslimming betekent dit voorzien in een goede, digitale infrastructuur.

5.3.3 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE MOBILITEIT

Lees hieronder over de thema's waarop we ons focussen in het actieprogramma voor de mobiliteit.

Toekomstbestendige mobiliteit

- We verbinden met de agenda van de economic board en de agenda's van Economie, Arbeidsmarkt en Ruimte en organiseren het bestuurlijk platform om regionaal tijdig te kunnen voorzien in de benodigde randvoorwaarden en oplossingen zodat we de

gewenste economische ontwikkeling integraal faciliteren.
- We faciliteren afstemming op de opgaven die gemeentegrenzen overschrijden. We signaleren en agenderen daartoe ontwikkelingen die regionale consequenties hebben, inclusief duiding van de mogelijke opgaven, gericht op keuzes over de gewenste acties.
- We verbinden met andere overheidspartners om ontwikkelingen beter en sneller mogelijk te maken. We organiseren daartoe het gesprek om te zorgen dat zij onze agenda kennen en mee gaan doen. Zo faciliteren en versterken ze de regionale agenda waardoor die makkelijker wordt gerealiseerd.

Betrouwbaar wegennet

- We organiseren op robuuste bereikbaarheid van onze steden, dorpen en werklocaties via het hoofd- en onderliggende wegennet. Reistijden zijn betrouwbaar en we beperken vertraging tot een minimum. Dat doen we samen met het Rijk, de provincie en maatschappelijke partners.
- We formuleren onze visie en aanpak op het functioneren van het grid aan rijkswegen in onze regio (A4, A16, A17, A27, A58 en A59).
- We borgen daarin bestaande afspraken met het Rijk over investeringen in de A27 (inclusief knooppunt Hooipolder) en in de A58.
- We organiseren een aanpak van quick-win-oplossingen op het hoofdwegennet die verlichting brengen op knelpunten.
- We monitoren de ontwikkeling van verkeersstromen op het rijkswegennet in samenhang met het onderliggende wegennet.
- We organiseren op de toepassing van innovaties en verduurzaming in oplossingen voor bereikbaarheids- en leefbaarheidsproblemen. Bijvoorbeeld door ‘Beter Benutten’ aanpakken die uitgaan van de vraag beïnvloeding en spitsmijden.

Aantrekkelijker openbaar vervoer

- We zorgen met de verantwoordelijke partners voor aantrekkelijker en duurzamer regionaal openbaar vervoer. Reizigersgericht, snel, frequent en comfortabel openbaar vervoer is essentieel voor het vestigingsklimaat. Regionaal verbinden we de verschillende ov-modaliteiten van deur-tot-deur en bieden de klant één optimaal samenhangend systeem.
- We formuleren een regionaal toekomstbeeld reizigersgericht ov in West-Brabant in samenhang met de visie ‘gedeelde mobiliteit is maatwerk’ van de provincie. Dat voorziet in openbaar vervoer dat onze

economische kracht en ons vestigingsklimaat versterkt. Onderdelen daarvan zijn spoor, bus, vraagafhankelijk vervoer, fiets en de zogenoemde 'first en last mile'.

- Dit is mede onze regionale inbreng in de ov-concessie West-Brabant 2022. We geven daarin natuurlijk aandacht aan het vervoersdeel maar ook aan sociaal en duurzaamheid.
- We organiseren regionale invloed op de rijksagenda Spoor zodat ook het reizigersvervoer per spoor integraal onderdeel is van ons regionaal openbaar vervoer.
- We zijn proactief gesprekspartner van én we organiseren op commitment en middelen bij Rijk en provincie.
- We ondersteunen het versterken van de doorgaande internationale verbindingen via Breda richting Brussel en Düsseldorf. Breda is daarmee een stevige internationale knoop.
- We versterken de verbinding van de internationale knoop Breda op de andere ov-knopen in onze regio.
- We versterken de lijn Roosendaal-Antwerpen met een snellere verbinding via regionale lobby.

Slim goederenvervoer

- We benutten onze positie als schakelregio en versterken het gebruik van spoor, water en buisleidingen voor het vervoer van goederen. Onze havens hebben daarin een essentiële rol.
- Tegelijk versterken we de leefomgevingskwaliteit door vermindering van overlast (trillingen, geluid en veiligheid). Bijzondere aandacht hebben we daarin voor het verminderen van de overlast van goederenvervoer per spoor.
- We versterken samen met het Rijk en de provincie de multimodale en duurzame bereikbaarheid van de regio: weg, spoor, water (zeehaven Moerdijk) en buizentransport.
- We stimuleren met het Rijk en de provincie het efficiënte gebruik van al deze infrastructuur door slimme systemen die synchromodaliteit bij partners bevorderen.
- We faciliteren op de aanleg van voorzieningen voor vrachtwagenparkeren.

Smart mobility

- West-Brabant is een belangrijke schakelregio met veel verbindingen en veel reizigers- en goederenvervoer. Innovatie helpt ons te groeien en die groei in goede duurzame en leefbare banen te leiden. We organiseren op slimme mobiliteit en slimme logistiek door kennis hierover in de regio met partners samen te brengen.
- We organiseren een aanpak waarin we expertise van vooroplopende partners bundelen en beschikbaar krijgen voor initiatieven in onze regio. Liefst in de vorm

van toepassingsgerichte pilots. Doel is infrastructuur beter te benutten en knelpunten kleiner te maken of op te lossen.
- We faciliteren onze regionale partners op het nemen van gedrags- en innovatieve maatregelen. We inventariseren relevante, ontbrekende (hogesnelheids)fietsverbindingen en stimuleren de aanleg door de partners.
- We verkenning met de provincie of een reizigersaanpak en werkgeversaanpak te betrekken is bij de ontwikkeling van mobiliteit als dienst. Samen met een regionale strategie om het aanbod van mobiliteitsdiensten (deelauto's, deelfietsen, M.a.a.S. (mobility as a service), autodeelplatformen en flex-systemen) te stimuleren.

Digitale infrastructuur

Nieuwe, slimme systemen betekent dat veel data snel moet kunnen worden verwerkt en getransporteerd. Dat betekent een digitale infrastructuur die hierop is toegerust.

- We verkennen de noodzaak en de mogelijkheden om onze digitale infrastructuur te versterken.

5.4 RUIMTE

5.4.1 CONTEXT RUIMTE

Ruimte is een essentiële voorwaarde voor een goed vestigingsklimaat en een sterke economie. Er moet voldoende ruimte van goede kwaliteit zijn. Dat is een opgave, want ruimte is schaars en de vraag is divers. Bovendien verandert de wereld snel als gevolg van innovaties. Natuur, energie en klimaat bepalen daarnaast voor een steeds belangrijker deel hoe we de ruimte kunnen gebruiken en hoe we de ruimte willen inrichten.

Ruimtelijke opgaven beperken zich steeds minder tot het grondgebied van één gemeente. Dat vraagt vaker om grensoverschrijdende samenwerking tussen gemeenten. En de situatie vraagt steeds vaker maatwerk; dat betekent werken van onderop, met bewustzijn op de opgaven in de wijdere omgeving. We kijken, in overeenstemming met de omgevingswet breed, rond en diep. We kunnen vanuit onze schaal en integrale blik op de essentiële onderdelen van de ruimtelijke ontwikkeling faciliteren en mee organiseren.

5.4.2 WAT IS ER NODIG OP HET VLAK VAN RUIMTE?

Het regionale niveau is een passend niveau om samenhangende ruimtelijk economische opgaven en ontwikkelingen die gemeentegrenzen overschrijden, af te stemmen of in samenwerking gebiedsgericht op te pakken. De RWB is platform om deze samenhang te faciliteren en zo de uitvoeringskracht van gemeenten te versterken. In overeenstemming met de omgevingswet betekent dit faciliteren van onderop, organiseren op maatwerk en het vergroten van de uitvoeringskracht.

De stedelijke gebieden

Onze economische ambitie stelt eisen aan de ruimtelijke inrichting van onze regio. De stedelijke gebieden zijn een belangrijke economische motor:

- In de steden faciliteren we de verbinding tussen de topsectoren. Want daar beschikken we over de mensen en bedrijven, de interactiemilieus en de benodigde voorzieningen.
- De bereikbaarheid van de steden is goed, dat bevordert de broodnodige interactie.
- De steden zijn essentieel als leverancier van diensten en voorzieningen voor het omringende landelijk gebied en dragen zo bij aan de vitaliteit.

Het stedelijk gebied van Breda, Oosterhout, Etten-Leur, Roosendaal en Bergen op Zoom is onze ruimtelijk-economische ruggengraat. Versterking daarvan is randvoorwaardelijk voor het economisch succes van West-Brabant.

Het landelijk gebied

Het landelijk gebied verandert. Tegelijk is en blijft het een essentiële drager van de topsectoren agrofood en biobased. De regio heeft een vitaal platteland nodig, als onderdeel van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en als economische productiefactor. De doorontwikkeling daarvan in samenhang met de opgaven rondom energie, duurzaamheid, water (klimaatadaptatie), natuur en recreatie, maakt dat we keuzes moeten maken in de ruimte. Dit vraagt van de gemeenten integrale afwegingen die steeds vaker de eigen gemeentegrenzen overstijgen. Een integrale gebiedsgerichte benadering kan dan helpen. De regionale tafel biedt een platform om te verbinden met elkaar, met de thema's Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit en met energie en klimaatopgaven als satéprikker. Tegelijk zorgt de RWB dat praktische kennis over opgaven en werkbare oplossingen breder gedeeld wordt. Gemeenten leren van elkaar en versterken elkaar. Niet in het minste zorgt de RWB er voor dat het vitale platteland bij Rijk en provincie beter op het netvlies komen te staan via belangenbehartiging en lobby.

De aangrenzende regio's

De verbinding met ontwikkelingen en opgaven in aangrenzende regio's versterken ons. Voor de hand ligt de verbinding met Zeeland, Zuid-Holland, Hart van Brabant en internationaal met Antwerpen. Als regio zijn we een passende schaal met voldoende massa om gesprekspartner te zijn. De regio behartigt belangen en lobbyt voor regionale doelen en zorgt dat ze volwaardig partner is in het bovenregionale netwerk. West-Brabant staat op de kaart.

Relevante andere thema's

De thema's wonen, water (klimaat) en energie zijn belegd op andere tafels dan die van de Regio West-Brabant. Daarop zit nu veel daadkracht en energie. Deze thema's hebben invloed op de regionale agenda en andersom kan de regionale agenda relevant zijn in de uitvoering van deze thema's. De regiotafel is een platform om indien gewenst ruimtelijk te verbinden met deze thema's zodat ruimtelijke afwegingen zo integraal mogelijk zijn.

5.4.3 ACTIES REGIO WEST-BRABANT VOOR DE RUIMTE

Lees hieronder over de thema's waarop we ons focussen in het actieprogramma voor de ruimte.

Beschikbaarheid van ruimte en kwaliteit op de goede plek

- We verbinden met de agenda van de Economic Board en de agenda's van Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit en organiseren het bestuurlijk platform om regionaal tijdig te kunnen voorzien in de benodigde ruimte zodat we de gewenste economische ontwikkeling integraal faciliteren.
- We faciliteren afstemming op de ruimtelijke gevolgen van regionale ontwikkelingen die gemeentegrenzen overschrijden. We signaleren en agenderen daartoe ontwikkelingen met regionale ruimtelijke consequenties in de regio. Daarbij duiden we de mogelijke ruimtelijke consequenties, zodat het bestuur een gedragen keuze kan maken over gewenste actie.
- We verbinden met andere overheidspartners om ontwikkelingen beter en sneller mogelijk te maken. We organiseren daartoe het gesprek om te zorgen dat zij onze agenda kennen en mee gaan doen. Zo faciliteren en versterken ze de regionale agenda waardoor die makkelijker wordt gerealiseerd. In relatie met de provincie gaat het onder andere om de omgevingsvisie en -verordening.

Sterke en aantrekkelijke stedelijke as

- We versterken de aantrekkingskracht van het stedelijk gebied als basis voor een sterke ruimtelijk-economische ontwikkeling. De stedelijke as is als ruggengraat voor de regio essentieel voor het functioneren van onze nauw verweven daily urban systems. Ook de topsectoren profiteren hiervan als het gaat om voorzieningen, werkgelegenheid en clusters van onderwijs en onderzoek. We verkennen daarom het functioneren en het belang van het stedelijk gebied in de realisatie van onze economische ambities en hoe we daarop in samenhang vanuit het ruimtelijk perspectief gaan organiseren.
- We versterken de onderlinge complementariteit vanuit borrowed size. Borrowed size is gericht op gebruikmaking van elkaars excellente kwaliteiten. We faciliteren het gesprek daarover en verbinden met partners om concrete activiteiten zoals versterking van binnensteden te helpen realiseren.
- We stimuleren de kwaliteiten van de steden als interactiemilieus in verbinding met omringende kernen en werkgebieden in het landelijk gebied. We zorgen voor actieve participatie en ondersteuning vanuit andere overheden waaronder de provincie.

Vitaal platteland

- Het platteland ontwikkelt zich snel met gevolgen voor het functioneren en het ruimtegebruik. Een duurzaam vitaal platteland is essentieel voor onze economie. We willen daarom beter weten wat er speelt in het landelijk gebied en delen met elkaar de ontwikkelingen die we zien. Op basis hiervan stellen we prioriteiten in wat we samen oppakken. We stellen ons daarin open op naar onze partners.
- Vitaal platteland betekent dat we snel en adequaat willen omgaan met de veranderingen. We stimuleren de bundeling van opgaven en van uitvoeringskracht via gebiedsgerichte aanpakken. Waar nodig agenderen we deze bij partners. We doen dat vanuit een ruimtelijke aanpak in verbinding met de thema's Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit.
- We bundelen de expertise en de samenwerking met partners ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen in de sector agrofood/biobased, vrijkomende agrarische bebouwing (vab's), energie en recreatie. We bieden een platform voor kennisdeling zoals best practices en stimuleren organiserend vermogen. Met partners samen organiseren we op concreet commitment van andere overheden (EU, Rijk, provincie).

Natuur en recreatieve netwerken

- Natuur en recreatie zijn van belang voor ons vestigingsklimaat. Dit is een lokale en subregionale opgave. Regionaal faciliteren we op het invullen van ontbrekende schakels in de bestaande netwerken zoals die bij de provincie in het kader van het Bod natuurnetwerken West-Brabant zijn ingediend.
- We inventariseren daartoe de huidige situatie en de ontbrekende schakels inclusief de kansen voor versterking van natuur en recreatie. Onderdeel is de verbinding stad-land. We stimuleren de concrete doorontwikkeling mede via commitment van partners waaronder de provincie.

Verbinden met aangrenzende partnerregio's

- Ruimtelijke ontwikkelingen in West-Brabant lopen vaak door in andere regio's. Denk aan de Delta en de stedelijke as als ruimtelijke ruggengraat. Daar waar ontwikkelingen in aangrenzende regio's elkaar versterken verbinden we met buurregio's en verkennen we de meerwaarde van afstemming dan wel samen optrekken.
- Waar nodig faciliteren we op gezamenlijke proposities en een lobbyagenda waarmee we de concrete uitvoering versterken.